

nederlandse steltloperwerkgroep

PROJECT GRUTTOSLAAPPLAATSEN IN DRENTHE

1984-1985

Arend J. van Dijk.

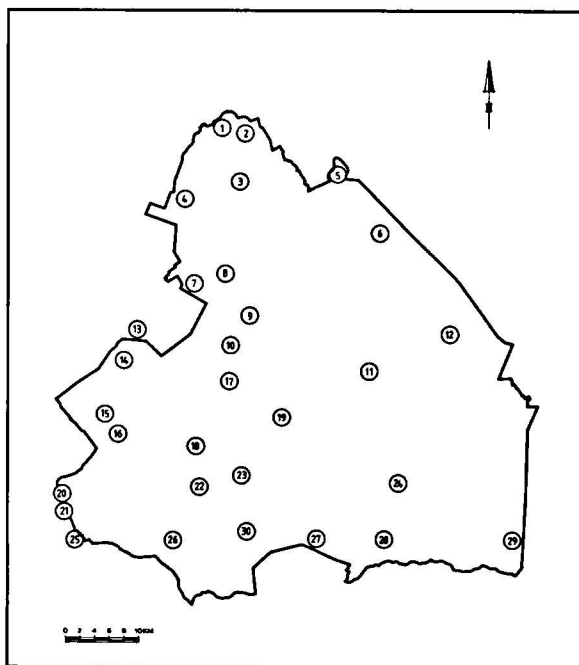
Het project Gruttoslaapplaatsen is een activiteit van de Nederlandse Steltloperwerkgroep. Het vaststellen van de verspreiding en aantallen van de Grutto in Nederland, buiten de broedtijd, is één van de doelstellingen van de Nederlandse Steltloperwerkgroep. Daarnaast kunnen veranderingen in het voorkomen worden onderzocht. In 1982 en 1983 organiseerde de werkgroep het onderzoek naar de Wulp in het binnenland (zie het artikel "Tellingen op slaapplaatsen van de Wulp in 1976-1983" elders in dit nummer). In 1984 en 1985 werd de Grutto onder handen genomen.

In 1984 en 1985 zijn zowel vóór als na het broedseizoen van de Grutto drie simultaantellingen georganiseerd. In Drenthe en naaste omgeving is op slaap- en pleisterplaatsen geteld (figuur 1) en de resultaten hiervan zijn opgenomen in tabel 1 en 2. Voorzover bekend zijn alle belangrijke en grote slaapplaatsen éénmaal of meermalen geteld. In 1984 werd in het week-einde van 30-31 maart in Drenthe het voorjaarsmaximum van ongeveer 2700 ex. geteld. Vermoedelijk werd een week later de piek bereikt, want op de slaapplaatsen Dwingelose Heide (18) en Bargerveen (29) werden toen meer Grutto's geteld (resp. 370 en 258 ex.). In 1985 lag het voorjaarsmaximum in dezelfde periode, maar het aantal was hoger, 3600-4100 ex. Na het broedseizoen 1984 werd het maximum van 5470 - 6640 ex. in het weekeinde van 13-14 juli bereikt. Gewoonlijk worden in Drenthe maxima geteld omstreeks de maandwisseling van juni en juli (Van Dijk & Van Os 1982). Dit blijkt tevens uit de aantallen van 1985; op 28-29 juni maximum van 8370 ex. Of de aantallen in 1985 werkelijk hoger lagen dan in 1984 is nog maar de vraag. In 1984 is op de datum eind juni/ begin juli namelijk niet geteld. De vergelijking van de totalen van beide jaren in half juni en half juli wijst erop dat in 1984 meer Grutto's aanwezig waren dan in 1985.

Voorlopige landelijke resultaten zijn bekend uit beide voorjaren en uit de zomer van 1984. In 1984 werden op 16-18 maart, 30-31 maart en 13-14

april in het gehele land resp. 15.370, 22.240 en 6.020 Grutto's geteld en op de voorjaarsdata in 1985 resp. 27.015, 26.810 en 14.515 ex. De landelijke zomertotalen lagen in 1984 resp. op 19.900, 29.400 en 6.200 ex. De zomeraantallen van 1985 zijn nog niet bekend.

In vergelijking met de tellingen in Drenthe in 1977-80 (zie Vogels van Drenthe) werden in 1984 bijzonder weinig Grutto's geteld. Voor een deel kan dit samenhangen met de keuze van de teldata. Sommige teldata vielen juist vóór of na het moment dat (in Drenthe) de hoogste aantallen werden geteld. Op sommige slaapplaatsen is echter sprake van een afname in het algemeen. Op de Dwingelose Heide en het Fochteloërveen bijvoorbeeld werden in de jaren zeventig 2.000 tot 11.300 Grutto's geteld en in 1984 maar hooguit 1230. De oorzaak van deze afname wordt niet gezocht in veranderende situaties op de slaap-

Figuur 1. Pleister- en slaapplaatsen van de Grutto in Drenthe in 1984-85. De nummers van de gebieden komen overeen met die van tabel 1.

plaatsen. Door beheersmaatregelen in de afgelopen jaren is de situatie op de slaapplekken eerder verbeterd dan verslechterd. Wellicht houdt de afname verband met het teruglopen van het aantal broedvogels (zie het artikel "Weidevogels in Drenthe 1975-82" elders in dit nummer). Ook is het mogelijk dat de Grutto's hun keuze hebben laten vallen op andere gebieden. Hierbij kan gedacht worden aan de Oostvaardersplassen, waar soms duizenden Grutto's verblijven. Merkwaardig-erwijze werden tijdens de tellingen in 1984 in de Oostvaardersplassen niet meer dan 5.000 Grutto's geteld.

De volgende tellers (soms informanten) worden bedankt voor hun medewerking:

T. Bakker (12, 24 en 28), R.L. Berge (12), J. van Berkel (29), E. Bernardus (27 en 30), A.H. Boddeveld (6), L. Bot (22 en 23), J. Dekkema (29), A.J. van Dijk (13, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21 en 25), H. Enting (5), J. Everts (27 en 30), H. Feenstra (7), J.H. Hilbrands (11 en 12), J.VWG Zuidlaren (5), J. Klaesen (28), G. Kleine (17 en 19), J. Kleine (22, 23 en 26), B. Koster (27 en 30), J. Oosterloo (7), J. Santing (11 en 12), T. Schimmel (4), H. van Schuppen (2), G. Smit (2), P. Venema (1, 2 en 3), K. Vogt (2) en VWG 'De Koperwiek' (8, 9 en 10).

Tabel 1. Aantal Grutto's op slaap- en pleisterplaatsen in Drenthe in 1984. De nummering van de gebieden komt overeen met die in figuur 1. De meeste tellingen vielen op de genoemde data. (o) is overvliegend, (p) is pleisterend, - is geen gegevens, + is (meer) aanwezig en s is slaapplek.

1984 gebied	16-18 maart	30 maart 1 april	13-15 april	15-17 juni	13-15 juli	10-12 aug.
1 Leekstermeer-Matsloot	108(o)	300	26	0	748(p)*	0
2 Eelder- & Peizermaden	+(p)	60-100(p)	+(p)	250	3500-4500(p,s)	0
3 Bunnerveen	-	20(p)	-	0	-	-
4 Steenberg	0	189	32	-	-	0
5 Oeverpolder	45(o)	-	0	-	-	-
6 Eexterveen	-	16(+20(o))	19	0	0	-
7 Fochteloërveen	32(o)	160	36	667(o))#	?(weinig)	0
8 Esmeer	0	2	0	0	0	-
9 Witterveld	-	-	25	0	0	-
10 Diependal	0	171	16	0	340	1(p)
11 Ellertshaar	0	28(+13(o))	9	0	0	0
12 Nieuw-Buinen	0	19	2	65	35(p)	1(p)
13 Canada	14	76	24	6	0	0
14 Doldersummer Veld	3	138	28	740	450	0
15 Petgaten	6	122	11	88	0	0
16 Westerzand	6	41	7	0	0	0
17 Brunstinger Plassen	11	271	157	6(+85(o))	61(+50(o))	0
18 Dwingelose Heide	70	160	45	270	10	0
19 Scharreveld	-	120	0	0	0	0
20 De Klosse/Bovenwijd	44	224	53	0	0	0
21 Roekenbosch/Bovenwijd	15	61	18	58	236	0
22 Gijsselter Koelen	0	0	0	0	0	0
23 Boerenveense Plassen	0	0	0	0	-	-
24 Erm-Veenoord	14(o)	+(p)	-	0	0	-
25 Meppelerdiep	?	73	16	0	71(p)	0
26 Veeningerlanden	38	300	90	345	45(o)	0
27 Dalerpeel	0	24	3	1	0	0
28 Huttenheugte	-	46	2	0	0	-
29 Bargerveen	0	3(o)	83	209	22	0
30 Kerkenveld	-	-	-	-	0	-
Totaal	406	2633-2706	678	2705-2790	5473-6639	2

)* deze vogels kunnen slapen in gebied 2.

)# de meeste ex. vlogen over, waarschijnlijk naar een slaapplek elders op het Fochteloërveen of bij het Esmeer.

Tabel 2. Aantal Grutto's op slaap- en pleisterplaatsen in Drenthe in 1985.
Zie verder tekst tabel 1.

1985 gebied	15-17 maart	29-31 maart	12-14 april	14 juni	28 juni	12 juli
1 Leekstermeer-Matsloot*	16	250-350	155	0	1753	106
2 Eelder- & Peizermaden*	2(p)	47(p)	71(p)	542(p)	364(p)	279(p)
3 Bunnerveen	0	0	0	0	0	0
4 Steenberg	-	5	0	0	0	0
5 Oeverpolder	123(p)	635(+115p)	421	480	1471	1310
6 Eexterveen	0	13(p)	25(p)	15(p)	0	0
7 Fochteloërveen	13	17-264	211-256	0	70	0
8 Esmeer	0	0	0	0	0	0
9 Witterveld	-	4	0	0	0	0
10 Diependal	0	300	82	0	0	0
11 Ellertshaar	0	7	10	8	0	7
12 Nieuw-Buinen	3	26	10	3	6	-
13 Canada	0	65	6	191	12	0
14 Doldersummer Veld	17	320	94	280	1756	232
15 Petgaten	14	172	14	18	31	14
16 Westerzand	0	0	0	0	11	0
17 Brunstinger Plassen	0	0	71	95	818	376
18 Dwingelose Heide	26	430	210	370	1230	441
19 Scharreveld	0	0	0	-	-	-
20 De Klosse/Bovenwijde	112	225	28	255)	690)	789)
21 Roekenbosch/Bovenwijde	0	0	0	)	)	)
22 Gijsselter Koelen	0	-	0	0	0	0
23 Boerenveense Plassen	0	-	0	0	0	0
24 Erm-Veenoord	-	-	-	-	-	-
25 Meppelerdiep	240	438	190	0	0	0
26 Veeningerlanden	155	550	85	92	160	-
27 Dalerpeel	0	0	0	0	0	0
28 Huttenheugte	-	0	-	-	-	-
29 Bargerveen	3	85	26	0	0	2(p)
30 Kerkenveld	-	30(p)	0	0	-	100
Totaal	724	3619-4071	1719-1754	2349	8372	3649

* Een deel van de Grutto's van 1 en 2 hebben hun slaappleats (soms) bij de vloeivelden van Hoogkerk bij Groningen: op 12 juli b.v. slaaptrek van 1550 ex. naar Hoogkerk (P. Venema).

